



Ortodoksinen uskonto 30.3.2021

Lopulliset hyvän vastauksen piirteet 18.5.2021

Tässä tiedostossa oleva taulukko (sivulla 5) ei välttämättä ole täysin saavutettava esimerkiksi ruudunlukuohjelman käyttäjille.

Lopullisista hyvän vastauksen piirteistä ilmenevät perusteet, joiden mukaan koesuorituksen lopullinen arvostelu on suoritettu. Tieto siitä, miten arvosteluperusteita on sovellettu kokelaan koesuoritukseen, muodostuu kokelaan koesuorituksesta saamista pisteistä, lopullisista hyvän vastauksen piirteistä ja lautakunnan määräyksissä ja ohjeissa annetuista arvostelua koskevista määräyksistä. Lopulliset hyvän vastauksen piirteet eivät välttämättä sisällä ja kuvaa tehtävien kaikkia hyväksytyjä vastausvaihtoehtoja tai hyväksytyyn vastauksen kaikkia hyväksytyjä yksityiskohtia. Koesuorituksessa mahdollisesti olevat arvostelumerkinnot katsotaan muistiinpanoluonteisiksi, eivätkä ne tai niiden puuttuminen näin ollen suoraan kerro arvosteluperusteiden soveltamisesta koesuoritukseen.

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on tukea opiskelijan uskonnollisen ja katsomuksellisen yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonottomuuteen. Ortodoksisessa uskonnonopetuksessa perehdytään ortodoksinen kirkon ja kristillisyyden kehittymisen vaiheisiin. Opetukseen kuuluvat myös ortodoksinen kirkon keskeiset opilliset ja eettiset periaatteet. Lisäksi tarkastellaan merkittäviä kristillisiä kirkkoja ja muita uskontoja. Uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Uskonnon kokeessa on yhdeksän tehtävää, joista kokelaan tulee vastata viiteen. Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi tehtävää. Kustakin tehtävästä saa 0–20 pistettä. Osassa 2 on kolme tehtävää, joista kustakin saa 0–30 pistettä. Osan 1 tehtävistä voi vastata kolmeen, neljään tai viiteen ja osan 2 tehtävistä korkeintaan kahteen. Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että kokelas vastaa kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään.

Koe sisältää luonteeltaan ja vaatimustasoltaan erilaisia tehtäviä. Osa tehtävistä edellyttää tiivistä ja lyhyttä vastaamista, osa puolestaan laajojen aihepiirien hallintaa ja esseemuotoista vastausta. Tehtävät voivat sisältää aineistoja, kuten tekstejä, kuvia, videoita, karttoja, diagrammeja, kaavioita ja tilastoja. Aineistojen tietoja tulee käyttää, soveltaa ja arvioida asianmukaisesti. Jos tehtävään kuuluu aineistoa, siihen on yleensä viitattava. Tehtäviin voi sisältyä merkkimäärärajoituksia, jolloin kyse on vastauksen suositeltavasta enimmäispituudesta. Siten merkkimäärän alittaminen ei vähennä pisteitä, mikäli vastauksen asiasisältö on



riittävä ja ilmaisu selkeää. Huomattava merkkimäärän ylittäminen vähentää vastauksesta saatavaa pistemäärää kunkin tehtävän hyvän vastauksen piirteiden yhteydessä erikseen mainitulla tavalla.

Uskonnon kokeessa arvioidaan kokelaan tiedollista osaamista, tiedon käsittelyä ja vastauksen esitystapaa. Tiedollisen osaamisen osalta arvioidaan sitä, kuinka hyvin kokelas hallitsee uskonnon oppimäärän asiasisällöt ja keskeisen uskontoja ja maailmankatsomuksia koskevan käsitteistön. Lisäksi arvioidaan sitä, miten vastauksen sisältö vastaa tehtävänantoa ja miten onnistuneesti vastaus on rajattu. Kaikissa tehtävissä arvioinnin lähtökohtana on se, että vastausten tulee noudattaa tehtävänantoa. Mikäli tehtävässä edellytetään esimerkiksi vertailua, tätä korostetaan myös arvioinnissa. Tietosisältöjen suuri määrä ei ole ansio, jos tiedot ovat tehtävänannon kannalta epäolennaisia. Asiavirheet ja käsitteiden virheellinen käyttö vähentävät vastauksen arvoa.

Tiedon käsittelyn osalta arvioidaan kokelaan taitoa esittää, analysoida, arvioida ja soveltaa uskontoja ja maailmankatsomuksia koskevaa tietoa. Huomiota kiinnitetään esitettyjen näkökohtien vakuuttavuuteen, perusteluihin ja asioiden problematisointiin. Onnistunut vastaus ilmentää uskontoja ja maailmankatsomuksia koskevien tietojen itsenäistä hallintaa, taitoa kehitellä tietoa aiemmin omaksuttujen tietojen pohjalta sekä kykyä arvioida asioita analyttisesti monista eri näkökulmista. Lisäksi asiasisällöt, perustellut kannanotot ja mielipiteet on erotettu selkeästi toisistaan.

Esitystavan osalta arvioidaan vastauksen johdonmukaisuutta, eheyttä ja tyyllillistä sujuvuutta. Vastauksessa arvostetaan sujuvaa ja huoliteltua suomenkielistä asiatekstiä. Samojen asioiden toistaminen sekä epäselvä tai sekava ilmaisutapa vähentävät vastauksen arvoa.

Tiedollisen osaamisen tarkemmat kriteerit esitetään kunkin tehtävän kohdalla erikseen. Hyvän vastauksen piirteissä kuvataan kaksi erillistä arvioinnin kiintopistettä: hyvä vastaus, jolla saa noin 50 prosenttia kokonaispistemäärästä, sekä kiitettävä vastaus, jolla saa noin 80 prosenttia kokonaispistemäärästä. Moniosaisten tehtävien pisteet määritetään osakohtaisesti, ellei tehtävässä ole erikseen muuta mainittu. Mikäli tehtävä koostuu tavanomaista useammista osioista, pisteityksestä annetaan erilliset ohjeet. Laajoissa esseetehtävissä hyvän vastauksen piirteet ovat aina vain suuntaa antavia. Ne sisältävät lähinnä lukio-opintoihin liittyviä keskeisiä näkökohtia, mutta niiden lisäksi kokelaiden vastaukset voivat sisältää muita olennaisia seikkoja.

Yleisesti ottaen tiedollisen osaamisen ääripäitä edustavat vastaukset, jotka eivät sisällä lainkaan aihealueen kannalta olennaisia tietoja ja käsitteitä, ja vastaukset, jotka osoittavat aihealueen erinomaista hallintaa.



Viimeksi mainituille tunnusomaista on esimerkiksi se, että käsitteitä on käytetty asiantuntevasti ja luontevasti ja vastauksessa esitetyt tiedot ovat monipuolisia ja täsmällisiä. Näiden ääripäiden väliin sijoittuu niin kutsuttu hyvä vastaus, joka sisältää joitakin aihealueen kannalta olennaisia asioita ja jossa käsitteiden käyttö ja määrittely on pääosin asianmukaista. Tällainen vastaus voi kuitenkin sisältää myös yksittäisiä asiavirheitä.

Tyypillisesti tiedollinen osaaminen, tiedon käsittely ja esitystapa kytkeytyvät vastauksissa toisiinsa, sillä aihekokonaisuuden kannalta olennaisten tietojen hahmottaminen, asianmukaisten käsitteiden käyttö, argumentaation johdonmukaisuus ja tyyllinen sujuvuus liittyvät yhteen. Alla esitetään erityisesti tiedon käsittelyä ja esitystapaa koskevat yleiset, suuntaa antavat kuvaukset, jotka havainnollistavat arviointiin vaikuttavia tekijöitä.

Heikot vastaukset ovat tyyliään sekavia ja rakenteeltaan jäsentymättömiä. Ne vastaavat tehtävänantoa vain osittain tai eivät lainkaan. Tällaisissa vastauksissa tehtävän aineistoa ei hyödynnetä eikä esitettyjä näkemyksiä perustella pätevästi. Pistemäärältään tällaiset vastaukset jäävät tyypillisesti alle neljäsosaan kokonaispistemäärästä.

Alle puoleen kokonaispistemäärästä jäävät myös sellaiset vastaukset, joissa on esitetty yksi tai useampi aihealueen kannalta olennainen asia ja käsite mutta jotka ovat rakenteeltaan jäsentymättömiä ja tyyliään sekavia. Tällaisiin vastauksiin voi sisältyä myös toistoa, liioittelua, epäuskottavia perusteluja ja luettelomaisuutta.

Hyvä vastaus on sellainen, jolla saa noin puolet kokonaispistemäärästä. Tällainen vastaus noudattaa pääosin tehtävänantoa, ja siinä esitetään useita aihealueen kannalta olennaisia tietoja ja näkökulmia. Tehtävään kuuluvaa aineistoa on hyödynnetty joiltain osin, ja vastauksessa on merkkejä tiedon soveltamisesta ja kehittelystä. Vastauksessa on nähtävissä pyrkimys johdonmukaiseen rakenteeseen ja asioiden perustelemiseen. Vastaus saattaa kuitenkin olla paikoin jäsentymätön ja luettelomainen, ja perustelut voivat olla pintapuolisia.

Kiitettävä vastaus on sellainen, jolla saa noin 80 prosenttia kokonaispistemäärästä. Tällaisessa vastauksessa useat tehtävänannon kannalta olennaiset asiat ja näkökulmat on onnistuttu liittämään johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Vastaus on tehtävänannon mukainen ja kieliasultaan huoliteltu. Vastauksessa esitetyt perustelut ovat selkeitä ja monipuolisia, ja tietoa sovelletaan ja kehitellään uskottavasti.



YLIOPPILASTUTKINTOLAUTAKUNTA
STUDENTEXAMENSÄMÄNDEN

Kaikkein korkeimpiin pistemääriin yltäville vastauksille on edellä mainittujen asioiden lisäksi tyypillistä se, että niistä ilmenee aihealueen syvälinen ymmärtäminen ja kyky liittää asiat laajempiin yhteyksiin.

Tehtävään sisältyviä aineistoja on hyödynnetty oivaltavasti ja toisiinsa suhteuttaen. Vastaukset ovat perusteluiltaan vakuuttavia ja kokonaisuutena hyvin argumentoituja. Ne voivat sisältää myös kekseliäitä ja yllättäviäkin näkökulmia sekä avauksia vaihtoehtoisiin lähestymistapoihin.



Uskonnon ylioppilaskokeen arviointi

Pistemäärät	alle 25 %	25–50 %	50 % hyvä vastaus	80 % kiitettävä vastaus	yli 80 %
Tiedollinen osaaminen: Arvioidaan opetussuunnitelman edellyttämän asiasisällön tuntemusta, käsitteiden asianmukaista ja täsmällistä käyttöä, sisällön ja tehtävänannon vastaavuutta sekä vastauksen rajausta.	Vastaus sisältää hyvin vähän tai se ei sisällä lainkaan aihealueen kannalta olennaisia tietoja ja käsitteitä.	Vastauksessa on esitetty yksi tai useampi aihealueen kannalta olennainen asia ja käsite.	Vastaus sisältää useita aihealueen kannalta olennaisia asioita. Käsitteiden käyttö ja määrittely on pääosin asianmukaista. Vastaus voi sisältää myös yksittäisiä asiavirheitä (tarkemmat tehtäväkohtaiset kriteerit on esitetty hyvän vastauksen piirteissä).	Vastaus osoittaa aihealueen kiitettävää hallintaa. Käsitteitä on käytetty asiantuntevasti ja luontevasti, ja vastauksessa esitetyt tiedot ovat monipuolisia ja täsmällisiä (tarkemmat tehtäväkohtaiset kriteerit on esitetty hyvän vastauksen piirteissä).	Vastaus osoittaa aihealueen syvällistä ymmärtämistä ja kykyä liittää asiat laajempiin yhteyksiin.
Tiedon käsittely ja esitystapa: Arvioidaan kokelaan taitoa esittää, analysoida, arvioida ja soveltaa tietoa. Esitystapaa arvioidaan vastauksen johdonmukaisuuden, eheyden ja tyyllillisen sujuvuuden näkökulmista.	Vastaus on tyylliltään sekava ja rakenteeltaan jäsentymätön. Se vastaa tehtävänantoon vain osittain, tai se ei vastaa siihen lainkaan. Tehtävän aineistoa ei hyödynnetä eikä esitettyjä näkemyksiä perustella pätevästi.	Vastaus on rakenteeltaan jäsentymätön ja tyylliltään sekava. Se voi sisältää toistoa, liioittelua, epäuskottavia perusteluita ja luettelomaisuutta.	Vastaus noudattaa pääosin tehtävänantoa. Siinä on esitetty useita aihealueen kannalta olennaisia tietoja ja näkökulmia. Tehtävän aineistoa on hyödynnetty joiltain osin, ja vastauksessa on merkkejä tiedon soveltamisesta ja kehittelystä. Vastauksesta näkyy pyrkimys johdonmukaiseen rakenteeseen ja asioiden perustelemiseen, mutta se voi olla paikoin jäsentymätön ja luettelomainen. Perustelut voivat olla pintapuolisia.	Vastauksessa useat tehtävänannon kannalta olennaiset asiat ja näkökulmat on liitetty johdonmukaisesti kokonaisuudeksi. Vastaus on tehtävänannon mukainen ja kieliänsä huoliteltu. Esitetyt perustelut ovat selkeitä ja monipuolisia. Tietoa sovelletaan ja kehitellään uskottavasti.	Vastauksessa tehtävän aineistoja on hyödynnetty oivaltavasti ja toisiinsa suhteuttaen. Perustelut ovat vakuuttavia ja hyvin argumentoituja. Vastaus voi sisältää kekseliäitäkin näkökulmia ja avauksia vaihtoehtoisin lähestymistapoihin.



Osa 1: 20 pisteen tehtävät

1. Väittämiä uskonnoista (20 p.)

Kirkkohistoria

1.1 Tärkeimmät ortodoksisen kirkon opilliset määritelmät on laadittu (1 p.) (monivalintavastaus)

- apostolien kokouksessa (-1 p.)
- Jerusalemissa (-1 p.)
- kirkolliskokouksissa (1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.2 Ortodoksisen kirkon kirkkoisiä ovat (1 p.) (monivalintavastaus)

- Teoderik Suuri ja Gregorius Suuri (-1 p.)
- Johannes Khrysostomos ja Basileios Suuri (1 p.)
- Johannes ja Paavali (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.3 Orientaalisten kirkkojen jäseniä on eniten (1 p.) (monivalintavastaus)

- Kaakkois-Aasiassa (-1 p.)
- Intiassa (1 p.)
- Afrikassa (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.4 Ortodoksijuutalaisuus on (1 p.) (monivalintavastaus)

- ortodoksisen kirkon oppisuunta (-1 p.)
- antiikin Rooman mysteeriuskonto (-1 p.)
- juutalaisuuden suuntaus (1 p.)
- En vastaa (0 p.)

Ortodoksisen kirkon oppi

1.5 Käsite "toinen Eeva" tarkoittaa (1 p.) (monivalintavastaus)

- Neitsyt Mariaa (1 p.)
- Maria Magdaleenaa (-1 p.)
- Äiti Teresaa (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.6 Ikonostaasissa kuvatut enkelit Mikael ja Gabriel ovat (1 p.) (monivalintavastaus)

- serafeja (-1 p.)



- arkkienkeleitä (1 p.)
- kerubeja (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.7 Ortodoksinen kirkko opettaa, että (1 p.) (monivalintavastaus)

- ortodoksiseen kirkkoon liittyvä luterilainen tulee kastaa uudestaan kirkon jäsenyyden saamiseksi (-1 p.)
- eukaristiaan voivat osallistua kaikki sitä haluavat (-1 p.)
- voitelun eli öljypyhityksen sakramentti ei ole sama kuin katolisen kirkon opin mukainen viimeinen voitelu (1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.8 Ristisaatto kuvaa (1 p.) (monivalintavastaus)

- kirkon sanoman viemistä kaikkeen maailmaan (1 p.)
- ihmisen sielun siirtymistä tuonpuoleiseen maailmaan (-1 p.)
- Jeesuksen viimeistä vaellusta (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

Ortodoksisuus Suomessa

1.9 Suomen ortodoksisessa kirkossa piispaksi voidaan vihkiä (1 p.) (monivalintavastaus)

- avioliitosta eronnut (-1 p.)
- leski (1 p.)
- avioliitossa oleva (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.10 Hiippakunnan ylintä valtaa käyttää (1 p.) (monivalintavastaus)

- kirkkoherra (-1 p.)
- metropoliitta (1 p.)
- mitrarovasti (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.11 Kolttasaamelaisten keskuudessa ortodoksista lähetystyötä teki ensin (1 p.) (monivalintavastaus)

- Johannes Valamolainen (-1 p.)
- Trifon Petsamolainen (1 p.)
- Aleksanteri Syväriläinen (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)



1.12 Patriarkka Bartolomeos on (1 p.) (monivalintavastaus)

- Suomen ortodoksisen kirkon hengellinen johtaja (1 p.)
- Suomen ortodoksisen kirkon perustaja (-1 p.)
- Suomen ortodoksisen kirkon piispa (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

Kristillinen kirkko

1.13 Dominikaaninen sääntökunta edustaa kilvoittelun muotoa, jonka tausta on (1 p.) (monivalintavastaus)

- ortodoksinen (-1 p.)
- katolinen (1 p.)
- anglikaaninen (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.14 Aloittaessaan reformaation Martin Luther oli (1 p.) (monivalintavastaus)

- katolinen munkki (1 p.)
- lääketieteen professori (-1 p.)
- kaivostyöntekijä (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.15 Suomen Ekumeeniseen Neuvostoon kuuluu (1 p.) (monivalintavastaus)

- Helsingin juutalainen seurakunta (-1 p.)
- Katolinen kirkko Suomessa (1 p.)
- Jehovan todistajat (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.16 Luterilaisen kirkon sakramenteja ovat (1 p.) (monivalintavastaus)

- hautaan siunaaminen ja avioliittoon vihkiminen (-1 p.)
- kaste ja ehtoollinen (1 p.)
- pappeus, rippi ja sairaan voitelu (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)

Pyhät kirjat

1.17 Uuden testamentin Apostolien teot kuvaavat (1 p.) (monivalintavastaus)

- Jeesuksen toimintaa apostolien kanssa (-1 p.)
- apostolien toimintaa Jeesuksen lähetyskäsken noudattajina (1 p.)
- apostoli Paavalin lähetysmatkoja (-1 p.)
- En vastaa (0 p.)



1.18 Ortodoksisessa liturgiassa luettavat tekstit sisältävät katkelmia (1 p.) (monivalintavastaus)

- neljästä Mooseksen kirjasta (-1 p.)
- neljästä Pietarin kirjeestä (-1 p.)
- neljästä evankeliumista (1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.19 Toorassa kuvataan, kuinka (1 p.) (monivalintavastaus)

- profeetat julistavat tuomion roomalaisille (-1 p.)
- Salomo rakennuttaa Jerusalemin temppelin (-1 p.)
- Mooses vastaanottaa lain Jumalalta (1 p.)
- En vastaa (0 p.)

1.20 Koraanin alkuperäinen kieli on (1 p.) (monivalintavastaus)

- persia (-1 p.)
- aramea (-1 p.)
- arabia (1 p.)
- En vastaa (0 p.)

2. Ilmastonmuutos ja kymmenen käskyä (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, kuinka monipuolisesti ja jäsentyneesti kokelas pohtii ilmastonmuutosta kymmenen käskyn näkökulmasta. Lisäksi arvioidaan sitä, miten uskottavasti kokelas arvioi sitä, mitkä käskyt soveltuvat tähän tarkasteluun parhaiten.

Hyvässä vastauksessa (10 p.) kokelas tuo esiin, että ortodoksisen opetuksen mukaan Jumala antoi käskyt ihmisten suojelemiseksi ja auttamiseksi kohti hyvää elämää. Kokelas tarkastelee ilmastonmuutosta vähintään kahden käskyn näkökulmasta.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) kokelas pohtii ilmastonmuutosta monipuolisesti, jäsentyneesti ja syvällisesti vähintään kolmen käskyn näkökulmasta. Kokelas on valinnut tarkasteluun ilmastonmuutoksen kannalta olennaisia käskyjä.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökohtia:

- asian nostaminen erityisasemaan (2. käsky)
- kulutuksen hillitseminen (8. ja 10. käsky)
- aineettomien asioiden arvostaminen (4. käsky)



- elämän suojeleminen (6. käsky)
- vastuun kantaminen (9. käsky).

3. Uskontoa kommentoivat twiitit (20 p.)

Tehtävä koostuu neljästä osasta, jotka arvioidaan erikseen.

Kustakin vastauksesta twiittiin (3.1– 3.4) voi saada maksimissaan 5 p., jolloin tehtävän kokonaispistemäärä on 20 p. Yksittäisen kohdan arvioinnissa noudatetaan kriteeriä, jonka mukaan yhdestä oikeasta näkökulmasta vastineessa voi saada korkeintaan 2 p. Näkökulmien ansiokkaasta esitystavasta voi saada 1 pisteen, jolloin yhden näkökulman sisältävä vastaus voi nousta 3 pisteeseen ja kaksi näkökulmaa sisältävä vastaus vastaavasti 5 pisteeseen. Viiteen pisteeseen edellytetään ansiokas esitystapa.

Alla on kunkin twiitin kohdalla esitetty esimerkkejä sellaisista tiedollisista näkökulmista, joista voi saada pisteitä yllä mainitun periaatteen mukaan. Myös muut relevantit tiedolliset näkökulmat ovat mahdollisia. Arvostelussa otetaan huomioon Twitterin luonne mikroblogipalveluna, joten vastaukseen on voitu pakata tiedollisia näkökulmia hyvinkin tiiviisti ja mahdollisesti jopa lyhenteitä hyväksi käyttäen.

Mikäli kokelas ylittää sallitun merkkimäärän yli 20 prosentilla (56 merkkiä), vähennetään 2 pistettä.

3.1 (5 p.)

Kokelas voi rakentaa vastauksensa esimerkiksi seuraavien tiedollisten näkökulmien varaan huomioiden Twitterin luonteen mikroblogina:

- Hindulaisuus ei ole yksinomaan rauhanomainen uskonto: väkivallattomuuden periaatteen (ahimsa) lisäksi hindulaisuudessa tunnetaan väkivallan periaate (himsa). Esimerkiksi Bhagavadgitassa Krishna opastaa jokaista tekemään velvollisuutensa, jolloin sotilaskastiin kuuluvan tulee sodassa tappaa. Viime aikoina hindunationalistit ovat syyllistyneet moniin väkivaltaisuuksiin vähemmistöjä kohtaan Intiassa.
- Kristinuskoon kuuluu myös väkivallattomuuden perinne, sillä Jeesus sanoi ”Joka miekkaan tarttuu, se miekkaan hukkuu”. Pasifistiset kristityt selittävät Vanhan testamentin väkivaltaiset tekstit menneisyyden ajan tapahtumiksi, jotka eivät ole millään lailla esimerkkejä kristityille. Kristinuskossa Vanhaa testamenttia tulkitaan Uuden testamentin lähimmäisenrakkauden periaatteiden valossa.



- Kristinuskon ja hindulaisuuden kaltaisten satojen miljoonien ihmisten uskontojen esittäminen stereotyyppisesti joko rauhanomaisiksi tai sodanhaluisiksi tekee vääryyttä näiden uskontojen monimuotoisuudelle.

3.2 (5 p.)

Kokelas voi rakentaa vastauksensa esimerkiksi seuraavien tiedollisten näkökulmien varaan huomioiden Twitterin luonteen mikroblogina:

- Raamatun alkukertomukset otetaan kirjaimellisesti lähinnä ns. fundamentalistisen raamatunäkemyksen piirissä. Valtavirran kirkot hyväksyvät luonnontieteen näkemyksen ja sitä myötä Darwinin esittämän käsityksen lajien synnystä ja elämän kehityksestä yhdistäen sen ajatukseen Jumalasta luojana.
- Raamatun keskeiseen sanomaan uskomisen on mahdollista samalla kuin uskotaan moderniin luonnontieteeseen. Raamatun alkukertomukset ovat tyyllilajiltaan myyttisiä tekstejä, jolloin niitä voidaan lukea ensi sijassa symbolisina kuvauksina luomisesta ja siitä, miten maailmassa tapahtui syntiinlankeemus.
- Tieteen ja uskonnon voidaan katsoa vastaavan eri kysymyksiin: uskonto vastaa ns. perimmäisiin kysymyksiin, joihin tiede ei ota kantaa.

3.3 (5 p.)

Kokelas voi rakentaa vastauksensa seuraavien tiedollisten näkökulmien varaan huomioiden Twitterin luonteen mikroblogina:

- Ortodoksinen kirkko viettää pääsiäistä.
- Ortodoksisessa kirkossa ei ole naispappetta, koska viime kädessä ortodoksisen näkemyksen mukaan asia liittyy sakramenttien toimittamiseen eli siihen, kuka on esimerkiksi ehtoollisen sakramentin todellinen toimittaja.
- Ortodoksisen kirkon näkemykseen liittyy myös pelastusjärjestys jumalihmiseksi syntyneessä Kristuksessa, jonka ylimmäispapillinen toiminta jatkuu kristillisessä pappudessa tässä ajassa.
- Kirkon ensimmäisten vuosisatojen aikana naispuoliset diakonit avustivat kasteissa.
- Kirkon kielteinen asenne naispappetta kohtaan ei tarkoita naisen persoonan väheksymistä vaan päinvastoin, sillä Neitsyt Mariassa persoona on korotettu kerubeja ja serafeja jalommaksi.
- Ortodoksisen kirkon opillisista asioista voi päättää vain yleisortodoksinen kirkolliskokous, jossa ovat läsnä kaikkien ortodoksisten kirkkojen päämiehet, eli Konstantinopolin patriarkka tai yksittäinen paikalliskirkko ei voi päättää asiasta yksin.



3.4 (5 p.)

Kokelas voi rakentaa vastauksensa seuraavien tiedollisten näkökulmien varaan huomioiden Twitterin luonteen mikroblogina:

- Ortodoksisessa kirkossa on useita paastojaksoja, joita ovat joulupaasto, pääsiäispaasto, apostolien paasto sekä Neitsyt Marian paasto.
- Viikoittaisia paastopäiviä ovat keskiviikko ja perjantai.
- Kristillisen paaston esikuva on Jeesuksen 40 päivän mittainen paasto erämaassa ennen hänen julkisen toimintansa alkua, ja perinnettä ovat jatkaneet kirkkoisät ja luostarilaitos.
- Paasto ei ole ainoastaan pidättäytymistä tietyistä ruoka-aineksista, eikä siihen varsinkaan kuulu kokopäiväinen ravinnotta oleminen kuten islamilaisten ramadanin aikana.
- Ortodoksisen kirkon opetuksen mukaan paastoon kuuluu myös hengellinen paastoaminen, joka tarkoittaa oman jumalasuhteen tarkastelua, jumalanpalveluksiin ja katumuksen sakramenttiin osallistumista sekä rukouselämän aktivoimista.
- Monissa uskonnoissa, kuten hindulaisuudessa tai islamissa, paasto on osa uskonnon harjoittamista tai osa valmistautumista uskonnollisiin riitteihin tai toimituksiin.
- Paasto on kuulunut ja kuuluu myös juutalaiseen uskontoon.

4. Jesus-lakanat (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten monipuolisesti ja oivaltavasti kokelas pohtii Jesus-lakanoiden mainoskampanjaan liittyviä mahdollisuuksia ja riskejä mainostajan näkökulmasta.

Hyvässä vastauksessa (10 p.) pohditaan monipuolisesti kahta tai pintapuolisesti useita näkökulmia siten, että vastaus sisältää sekä mahdollisuuksien että riskien pohdintaa. Vastausta havainnollistetaan esimerkeillä, jotka liittyvät nimenomaan Jesus-lakanoita koskevaan mainoskampanjaan.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) pohditaan syvällisesti Jesus-lakanoiden mainoskampanjaan liittyviä mahdollisuuksia vähintään kahdesta näkökulmasta ja riskejä vähintään kahdesta näkökulmasta. Vastaus sisältää pohdintaa nimenomaan sen merkityksestä, että mainoksessa viitataan kristinuskon pyhimpiin asioihin: Jeesukseen ja hänen kuolemaansa liittyneisiin tapahtumiin.

Lisäansiona pidetään sitä, että kokelas vertaa Jesus-lakanoita koskevaa kampanjaa johonkin toiseen uskonnollisia teemoja hyödyntäneeseen mainoskampanjaan ja tekee vertailun pohjalta oivaltavia huomioita.



Vastauksessa voidaan tuoda esille esimerkiksi seuraavia näkökulmia:

- Tehtävänannon mukaisesti mahdollisuuksia ja riskejä pohditaan nimenomaan mainostajan eli tuotetta valmistavan ja markkinoivan yrityksen näkökulmasta, mutta vastauksessa voi tuoda esiin myös sen, miten nämä näkökulmat heijastuvat muihin tahoihin, kuten kuluttajiin, kristittyihin, kristillisiin kirkkoihin jne.
- Mainostajan kannalta mahdollisuuksia ovat esimerkiksi suuri julkisuus ja näkyvyys tuotteelle ja sen myötä myynnin edistäminen.
- Mainoskampanjan tuottamia riskejä mainostajalle ovat esimerkiksi negatiivinen julkisuus ja siihen liittyvä maineriski, vähäinen myynti eli mainoskampanjan epäonnistuminen myynnin edistämässä, syytökset sellaisten asioiden loukkaamisesta, jotka ovat joillekin ihmisille pyhiä, sekä se, että tuotteita ja koko yritystä alettaisiin boikotoida.
- Mainosta voidaan pohtia lausuntopyyntöissä mainittujen uskonrauhan rikkomisen ja kymmenen käskyn näkökulmasta.
- Mihin ja millaisiin uskonnollisiin teemoihin mainos välillisesti liittyy ja mitä mahdollisuuksia ja riskejä tämä sisältää: Jeesus kristinuskon keskushenkilönä ja osana kolmiyhteistä Jumalaa; Jeesuksen kuolemaan ja ylösnousemukseen liittyvät tapahtumat kristillisen opin kannalta keskeisinä tapahtumina; jumalanpilkkiaan liittyvä pohdinta: Jeesukseen liittyy jo kristillisissä kertomuksissa ajatus siitä, että hän on pilkattu ja ristiinnaulittu.
- Missä määrin ja missä muodossa uskontoa on hyväksyttävää hyödyntää kaupallisiin tarkoituksiin: mitä eri näkemyksiä, reaktioita ja näihin liittyviä mahdollisuuksia ja riskejä tähän liittyy?
- Kenelle mainos on suunnattu: mainoksen vastaanottoon liittyvät myönteiset tai kielteiset reaktiot riippuen mainoksen tulkinnasta ja kuluttajien omasta vakaumuksesta.
- Millaista kuvaa kristinuskosta mainostaja välillisesti tuottaa mainoksellaan: syntykö miellelyhtymiä esimerkiksi herätyskristillisiin liikkeisiin (Jeesus tulee – oletko valmis? -flaijerit) tai Torinon käärinliinojen poikkeuksellisuuteen; mitä merkitystä on sillä, että mainoksessa liitetään kristinuskoon välillisesti myönteisiä ominaisuuksia, kuten kestävyys ja tarkoituksenmukaisuus; vahvistaako tai haastaako mainos kristinuskoon liittyviä stereotyyppioita?

5. Hindulaisuus, juutalaisuus ja shintolaisuus etnisinä uskontoina (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten monipuolisesti ja oivaltavasti kokelas pohtii etnisyyden käsitteen soveltamista kolmeen hyvin erilaiseen uskonnolliseen perinteeseen ja miten jäsentyneesti hän vertailee, miten näin ymmärretty ”etnisyys” ilmenee kussakin uskonnossa.



Hyvässä vastauksessa (10 p.) kokelas osoittaa ymmärtävänsä, että ”etnisellä uskonnolla” viitataan tässä yhteydessä siihen, että uskonto ei pyri levittytymään lähetystyön kautta uusille alueille tai että tällaisen uskonnon edustajaksi lukeutuminen perustuu ensi sijassa syntyperään tai kulttuuriin. Lisäksi hän esittää jokaisesta kolmesta uskonnosta vähintään yhden konkreettisen esimerkin siitä, miten etnisyyden näky.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) kokelas perustelee tehtävänannossa mainittujen uskontojen luokittelun etnisiksi uskonnoiksi ja pohtii niiden ”etnisyyden” eroja. Lisäksi kokelas osoittaa kriittisyyttä käsitteen yksinkertaistavaa käyttöä kohtaan. Vastaus sisältää useita konkreettisia esimerkkejä siitä, miten etnisyyden näky näissä kolmessa uskonnossa. Vastauksessa on vertaileva ote.

Lisäansiona pidetään, mikäli vastauksessa pohditaan myös käsitteen ”uskonto” ongelmallisuutta ”etnisyyden” käsitteen analyysin ohessa. Lisäansiona pidetään myös maailmanuskonnoiksi luokiteltujen etnisten uskontojen vertailua alkuperäiskansojen uskontoihin.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökulmia:

- Kaikkien kolmen uskonnon kohdalla vallitsevat erilaiset perusteet sille, miksi ne eivät perinteisissä muodoissaan tee lähetystyötä: perinteisesti hindulaisuuteen liittyvä olennaisesti syntyperäinen kasti, joka määrittelee henkilön uskonnolliset velvollisuudet; juutalaisuuteen liittyminen perustuu äidin puolelta periytyvään sukulinjaan; shintolaisuutta voi pitää Japanin kansallisena uskontona, jolloin se liittyy Japanin maaperään ja sen pyhiin paikkoihin eikä ole siirrettävissä Japanin ulkopuolelle.
- Tehtävässä tarkastelluille uskonnoille on ominaista kulttuurin ja tietyn maan ja alueen läheinen suhde uskontoon sekä tähän liittyvät myytit, kertomukset ja juhlaperinteet: Intian merkitys hindulaisuudessa, Israelin merkitys juutalaisuudessa ja Japanin merkitys shintolaisuudessa.
- Tehtävässä käsitellyissä uskonnoissa korostuu sellainen piirre, että henkilö voi edustaa uskontoa kulttuurisesti, mutta olla samalla vakaumukseltaan esimerkiksi ateisti (esimerkiksi juutalaisuutta voidaan pitää sekä uskontona että etnisenä identiteettinä).
- Mainituissa uskonnoissa on myös sellaisia liikkeitä, jotka pyrkivät levittämään perinnettä lähetystyön kautta ja hankkimaan käännyttäviä. Esimerkiksi monet hindulaiset uususkonnollisiksi luokitellut liikkeet (kuten Krishna-liike) ovat aktiivisia lähetystyössä länsimaissa.
- Myös juutalaisuuteen voi kääntyä tietyn edellytyksin, ja jo Uudessa testamentissa viitataan ”Jumalaa pelkääviin”, jotka olivat juutalaisuudesta kiinnostuneita ja siihen kääntymistä harkitsevia.



- Shintolaisuus on japanilainen uskonto, ja kuuluu yhtenä osana japanilaisen uskonnolliseen identiteettiin. Yleensä ajatellaan, että siihen ei voi varsinaisesti kääntyä, vaikka kuka tahansa voi osallistua halutessaan useimpiin shintolaisiin rituaaleihin.
- ”Etnisyys” liittyy sanana kansalliseen syntyperään ja synnyttää varsin kapean mielikuvan; esim. hindulaisuuden kuvaaminen etniseksi uskonnoksi on sikäli ongelmallista, että Intiassa hinduiksi luetaan ihmisiä useista kieleltään ja kulttuuriltaan toisistaan poikkeavista väestöosista (esim. bengalit, tamilit).

6. Kirkkovuoden tapahtuma (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan, miten syvällisesti ja monipuolisesti kokelas käsittelee teofaniaa, sen raamatullista taustaa ja uskonopillista merkitystä sekä juhlaan liittyviä kirkollisia tapoja.

Hyvässä vastauksessa (10 p.) kokelas esittelee kuvassa olevan ortodoksisen kirkon kirkkovuoden tapahtuman ja siihen liittyvän rituaalin tuomalla esiin vähintään kolme aiheen kannalta olennaista näkökohtaa. Kokelas osoittaa tuntevansa perinteen taustalla olevan Raamatun kertomuksen.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) kokelas tarkastelee teofanian merkitystä ortodoksisessa kristillisyydessä monipuolisesti ja syvällisesti useista näkökulmista ja tuo esiin erilaisia teofanian viettämisen perinteitä.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökohtia:

- Juhlaa vietetään Suomessa 6. tammikuuta.
- Juhlaan liittyy suuri vedenpyhitys.
- Rituaalin symbolinen merkitys liittyy Kristuksen kasteeseen.
- Kristus kastettiin Jordan-joella. Kristuksen kaste liittyi Johannes Kastajan toimintaan eikä ollut varsinaisesti niin sanottu kristillinen kaste.
- Kristuksen kastoi Johannes Kastaja, jota kutsuttiin myös edelläkävijäksi.
- Johannes Kastaja vastusteli aluksi Kristuksen kastamista.
- Kasteessa oli läsnä Pyhä Henki kyyhkysen muodossa sekä isä Jumala, jonka ääni kuului taivaasta.
- Tapahtumaa kutsutaan myös Jumalan ilmestymisen juhaksi, koska Kolmiyhteinen Jumala ilmestyi ihmiskunnalle ensimmäistä kertaa.
- Kuvan rituaali viittaa ortodoksisen kirkon kasteen sakramenttiin.
- Ortodoksisessa kirkossa on käytössä lapsikaste.
- Sakramentissa kastettavasta tulee ortodoksisen kirkon jäsen.



- Ortodoksisessa kirkossa toimitetaan teofania-juhlapäivänä suuri vedenpyhitys Kristuksen kasteen muistoksi.
- Suuressa vedenpyhityksessä kuljetaan ristisaatossa yleensä luonnonveden äärelle, jossa pappi upottaa ristin kolme kertaa veteen ja rukoilee Pyhää Henkeä pyhittämään veden. Pappi siunaa kirkkokansan vihmoen sen pyhitetyllä vedellä.
- Pyhitettyä vettä viedään koteihin. Sitä nautitaan sielun ja ruumiin terveydeksi.
- Jos kirkon lähellä ei ole järveä tai muuta vesistöä, vedenpyhitys toimitetaan kirkossa.
- Ortodoksisessa perinteessä vesi on Jumalan armon, siunauksen ja pyhityksen välittävä elementti.
- Kuvan tapahtuma ei esitä aikuiskastetta.
- Kreikankielinen juhlan nimi Theofania (Θεοφάνια) tarkoittaa Jumalan ilmestymistä.
- Juhlasta käytetään myös nimeä Epifania.
- Kuvassa on Venäjän ortodoksisen kirkon perinteen mukainen loppiaisseremonia ”Jordanissa kastautuminen”.
- Teofanian juhlaan liittyy erilaisia paikallisia perinteitä.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

7. Virpominen uskonnollisena ja kulttuurisena ilmiönä (30 p.)

Tehtävä koostuu kahdesta osasta, jotka arvioidaan erikseen.

7.1 (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten laajasti ja monipuolisesti kokelas pohtii virpomisen merkitystä ortodoksisuudessa.

Hyvässä vastauksessa (10 p.) kokelas pohtii virpomisen merkitystä ortodoksisuudessa tuomalla esiin vähintään kolme aiheen kannalta olennaista näkökohtaa. Kokelas osoittaa tuntevansa perinteen taustalla olevan Raamatun kertomuksen sekä virpomiseen liittyvää ortodoksista tapakulttuuria.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) kokelas pohtii laajasti ja syvällisesti virpomisen merkitystä ortodoksisuudessa. Vastauksessa kuvataan palmusunnuntain tapahtumia ja tuodaan seikkaperäisesti esiin virpomisperinteitä. Vastaus voi sisältää myös vertailua virpomisperinteen maallisiin muotoihin.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökohtia:



- Palmusunnuntai on yksi liikkuvista juhlista, ja sen ajankohta määräytyy pääsiäisen mukaan.
- Palmusunnuntai on viikkoa ennen pääsiäistä.
- Virpominen muistuttaa palmusunnuntain tapahtumista, jolloin Jeesus ratsasti aasilla Jerusalemiin ja hänet otettiin vastaan Messiaana huutaen: ”Hoosianna, Daavidin Poika”. Hän täytti profeetallisen ennustuksen.
- Kansa tervehti Jeesusta palmunoksilla, joita pohjoisessa kuvaavat pajunoksat.
- Palmunoksa pidetään voiton merkinä.
- Etelä-Euroopassa ortodoksisissa kirkkoissa käytetään juhlassa palmunoksia tai osia niistä, pohjoisessa pajunoksia.
- Pajunoksat siunataan Lasaruksen lauantain vigiliassa, joka on palmusunnuntain ohella iloinen juhlapäivä ennen kärsimystä.
- Virpomisella toivotaan sukulaisille, kummeille ja tuttaville siunausta ja onnea.
- Myös eläimet virvotaan.
- Suomessa virpovitsat koristellaan silkki- tai kreppipaperilla.
- Vitsa annetaan virvottavalle, joka palkitsee virpojan.
- Perinteen mukaan suklaamunat ja makeiset haetaan virvottavalta vasta pääsiäisenä, sillä palmusunnuntain jälkeen alkaa suuri viikko (paasto ennen pääsiäistä).
- Ortodoksit eivät pukeudu esimerkiksi noidiksi, koska virpominen on uskonnollinen tapa.
- Siunattu virpovitsa laitetaan kotona ikonin taakse, ja se poltetaan pääsiäiskauden (40 päivää) jälkeen.
- Perinteiset virpolorut muistuttavat juhlan sanomasta ja Jeesuksen Jerusalemiin ratsastamisesta, esim: *virvon varvon tuoreeks, terveeks*.
- Palmusunnuntain karjalankielinen nimi on *virboi*.

7.2 (10 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten monipuolisesti ja oivaltavasti kokelas pohtii virpomisen merkitystä osana suomalaista aineetonta kulttuuriperintöä.

Hyvässä vastauksessa (5 p.) kokelas mainitsee virpomisen kuuluvan osaksi karjalaisten ortodoksien tapakulttuuria. Vastaus sisältää myös pohdintaa virpomisen luterilaisista ja sekulaareista muodoista suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Kiitettävässä vastauksessa (8 p.) kokelas pohtii monipuolisesti ja oivaltavasti virpomisen merkitystä ja sen muutosta aineettoman kulttuuriperinnön näkökulmasta Suomessa. Vastauksessa sovelletaan aineistoa 7.C



oivaltavasti virpomisperinteeseen. Vastaus sisältää huomion siitä, että Unescon yleissopimuksessa aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta (2003) tavoitteena on suojella kulttuuriperintöä ja pitää se elävänä. Virpomisperinteen hyväksyminen aineettoman kulttuuriperinnön luetteloon merkitsee myös vastuuta ja velvoitetta perinteen säilyttämiseksi.

8. Mindfulness ja ortodoksinen hiljentymisperinne (30 p.)

Tehtävä koostuu kahdesta osasta, jotka arvioidaan erikseen.

8.1 (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten jäsentyneesti ja täsmällisesti kokelas esittelee ortodoksinen kirkon hiljentymisen perinnettä.

Hyvässä vastauksessa (10 p.) kokelas tuo esille ortodoksinen kirkon hiljentymisen perinteen taustaa ja kehitystä sekä sitä, mihin hiljentymisellä pyritään.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) kokelas erittelee jäsentyneesti ja täsmällisesti ortodoksinen kirkon hiljentymisen perinnettä tarkastellen sitä useampien esimerkkien kautta sekä kuvaa sen historiallista kehitystä ja teologista merkitystä osana ortodoksinen mystistä teologiaa. Lisäansiona pidetään aihepiiriin liittyvien keskeisten opettajien ja ajattelijoiden nimeäminen.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia seikkoja:

- Vastauksessa tuodaan esille hesykasmi-käsite ja siihen liittyvä Jeesuksen rukous.
- Hesykasmi on saanut alkunsa erämaakilvoittelijoiden ja luostarilaitoksen piirissä.
- Jeesuksen rukous ja hesykasmi (= hiljaisuus, rauha) liittyvät Jumalan tuntemiseen ja kokemiseen.
- Hesykasmi kuuluu askeettiseen kilvoitteluun.
- Rukousta luettaessa apuna voidaan käyttää rukousnauhaa.
- Jeesuksen rukous kuuluu esimerkiksi: ”Herra Jeesus Kristus, Jumalan Poika, armahda minua”, tai joskus vain lyhyesti: ”armahda minua”.
- Hesykasmin keskeinen ajatus on, että ihminen pyrkii lakkaamattoman rukouksen avulla tuntemaan Jumalan läsnäolon, teknisesti ensin toistamalla rukousta lukemattomia kertoja ääneen ja hiljaa.
- Hesykasmi pyrkii Jumalan kokemiseen ja theosikseen eli Jumalan kaltaisuuteen; hesykastit pyrkivät eroon myös häiritsevistä ajatuksista.
- Tunnettuja hesykasmita kirjoittaneita isiä ovat mm. Gregorios Nyssalainen, Johannes Siinailainen, Gregorios Palamas ja Simeon Uusi Teologi.



- Johannes Siinailaisen teos ”Portaat” on askeesin ohjekirja.
- Lakkaamattoman rukouksen harjoittaja voi nähdä ”luomattoman valon”, josta Simeon Uusi Teologi kirjoittaa tulkitessaan Taborinvuoren tapahtumia opetuslasten kohdatessa Jeesuksen.
- Vastauksessa tarkastellaan myös luostarilaitoksen merkitystä osana ortodoksisen kirkon hiljentymisen perinnettä.

8.2 (10 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten monipuolisesti ja oivaltavasti kokelas tekstikatkelmia hyödyntäen erittelee Jeesuksen rukouksen ja hesykasmin yhteyttä itämaiseen meditaatioon ja siihen kuuluvaan mindfulnessiin tarkastellen niiden yhtäläisyyksiä ja eroja.

Hyvässä vastauksessa (5 p.) kokelas tuo esille jonkin ortodoksisen kirkon hiljentymisen perinteen piirteen verraten sitä itämaiseen meditaatioon ja mindfulnessiin.

Kiitettävässä vastauksessa (8 p.) kokelas erittelee oivaltavasti ja jäsentyneesti ortodoksisen kirkon hiljentymisen perinnettä tarkastellen sen yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia suhteessa meditaatioon ja mindfulnessiin useampien esimerkkien avulla. Lisäansiona pidetään mietiskelyn tarkastelua myös laajemmin yleisellä tasolla.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökohtia:

- Meditaatio kuuluu idän kristilliseen perinteeseen sekä ei-kristillisiin uskontoihin.
- Buddhan opetuksen mukaan meditaatiossa päämääränä on mielen tyhjentäminen turhista ja häiritsevistä ajatuksista sanskriitinkielisen mantran avulla.
- Hesykastisessa mietiskelyssä tavoite on päinvastainen eli mielen täyttäminen armolla.
- Ortodoksisessa perinteessä Jeesuksen rukous on siirtynyt myös arkiseen maallikkojen käyttöön.
- Ortodoksinen hesykastinen mietiskely ei ole yleistynyt kaupalliseksi tuotteeksi buddhalaistaustaisen mietiskelyn tavoin.
- Buddhalaisuuden lisäksi on olemassa myös muiden uskontojen meditaatiomuotoja.
- Länsimaissa meditaatiota käytetään rentoutustekniikkana ilman uskonnollista taustaa.
- Meditaatiotekniikka ja hesykastiset harjoitukset muistuttavat toisiaan.
- Transsendenttisen meditaation (TM) toi Eurooppaan Maharishi Mahesh Yogi.



9. Sukupuolen merkitys uskonnollisuudessa (30 p.)

Tehtävä koostuu kahdesta osasta, jotka arvioidaan erikseen.

9.1 (20 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten jäsentyneesti ja täsmällisesti kokelas tulkitsee tehtävän aineistoja ja analysoi sukupuolen merkitystä uskonnollisuudessa. Lisäksi vastauksessa arvioidaan sitä, miten uskottavasti kokelas pohtii syitä sukupuolten välillä havaittuihin eroihin eri puolella maailmaa.

Hyvässä vastauksessa (10 p.) kokelas esittelee karttojen ja tilastojen tiedot pääpiirteissään ja pohtii syitä sukupuolten välisiin eroihin joko maailman uskontotilanteen tai eri uskontojen tapojen ja uskomusten näkökulmasta.

Kiitettävässä vastauksessa (16 p.) kokelas esittelee karttojen ja tilastojen tietoja jäsentyneesti ja yhdistää eri aineistoista saatua tietoa. Lisäksi kokelas pohtii uskottavasti syitä sukupuolten välillä havaittuihin eroihin sekä maailman uskontotilanteen että eri uskontojen tapojen ja uskomusten näkökulmasta.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökohtia:

- Monissa valtioissa, joissa kristinusko on enemmistöuskontona, suurempi osa naisista kuin miehistä rukoilee päivittäin. Tällaisia valtioita ovat muun muassa monet Euroopan valtiot, Venäjä, monet Amerikan mantereiden valtiot ja Australia.
- Vain Israelissa, jossa juutalaisuus on enemmistöuskonto, useampi miehistä kuin naisista rukoilee päivittäin.
- Monissa valtioissa, joissa kristinusko on enemmistöuskonto, suurempi osa naisista kuin miehistä osallistuu viikoittain uskonnolliseen tilaisuuteen. Tällaisia valtioita ovat esimerkiksi useimmat Amerikan mantereiden valtiot ja muutamat Euroopan valtiot.
- Monissa valtioissa, joissa islam tai juutalaisuus on enemmistöuskonto, suurempi osa miehistä kuin naisista osallistuu viikoittain uskonnolliseen tilaisuuteen. Tällaisia valtioita ovat muun muassa juutalaisenemmistöinen Israel sekä useat muslimienemmistöiset Pohjois- ja Länsi-Afrikan maat, Lähi-idän maat sekä Bangladesh, Indonesia ja Malesia.
- Kristityistä naiset ovat uskonnollisesti aktiivisempia kuin miehet: naisille on tavallisempaa kuin miehille osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin viikoittain, rukoilla päivittäin, pitää uskontoa tärkeänä sekä uskoa taivaaseen, helvettiin ja enkeleihin. Suurimmat erot koskevat uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumista, rukoilua ja sitä, miten tärkeänä uskontoa pidetään (7–10 prosenttiyksikön ero naisten ja miesten välillä).



- Musliminaisten ja -miesten erot eivät ole yhtä johdonmukaisia kuin kristittyjen. 70 % muslimimiehistä osallistuu viikoittain uskonnolliseen tilaisuuteen, kun naisten vastaava prosenttiosuus on 42 %. Musliminaisista hiukan suurempi osa kuin muslimimiehistä rukoilee päivittäin ja uskoo enkeleihin, mutta sukupuolten välillä ei ole eroa uskonnon tärkeydessä tai uskossa taivaaseen ja helvettiin.
- Siihen, miksi kristityt naiset ovat uskonnollisesti aktiivisempia kuin miehet, ei löydy yksiselitteistä vastausta kristillisistä uskomuksista tai käytännöistä. Kokelas voi pohtia tähän liittyen myös muita syitä, esimerkiksi kulttuurisia tai biologisia tekijöitä.
- Juutalaisen lain mukaan miesten on rukoiltava ja käytävä synagogassa useammin kuin naisten. Sapattina kantaminen ja lastenvaunujen työntäminen on kielletty, mikä voi vaikeuttaa sapattisääntöjä tarkasti noudattavien naisten vierailua synagogassa.
- Muslimimiehille perjantairukoukseen osallistuminen moskeijassa on uskonnollinen velvollisuus, mutta naisille se on vapaaehtoinen. Lisäksi joissakin valtioissa ja kulttuureissa naisten liikkuminen kodin ulkopuolella on rajatumpaa kuin miesten.

9.2 (10 p.)

Vastauksessa arvioidaan sitä, miten monipuolisesti ja uskottavasti kokelas pohtii tiedonkeruun haasteita ja tilastojen luotettavuutta tutkittaessa ihmisten uskonnollisuutta.

Hyvässä vastauksessa (5 p.) kokelas esittää pintapuolisesti useita näkökohtia tai pohtii laajemmin kahta olennaista näkökohtaa, jotka liittyvät tiedonkeruun haasteisiin ja/tai tilastojen luotettavuuteen.

Kiitettävässä vastauksessa (8 p.) kokelas pohtii monipuolisesti ja uskottavasti tiedonkeruun haasteita ja tilastojen luotettavuutta tutkittaessa ihmisten uskonnollisuutta.

Vastaus voi sisältää esimerkiksi seuraavia näkökohtia:

- Tiedonkeruu voi olla monesta syystä haastavaa. Esimerkiksi eri syistä vaikeasti saavutettavissa olevilta alueilta on vaikea kerätä tietoa. Myös valtion uskonnonvapaustilanne ja uskontoihin yhteiskunnassa liittyvät asenteet voivat vaikuttaa siihen, kuinka avoimia vastaajat ovat, kun heiltä kysytään uskuntoon liittyviä tietoja.
- Valtiot ja uskonnolliset yhdyskunnat keräävät itse tietoa vaihtelevasti. Esimerkiksi Suomessa erityisesti evankelis-luterilaisen kirkon jäsenistä ja sen tapahtumiin osallistujista on saatavilla runsaasti tilastotietoa.



- Kyselytutkimuksessa vastaajat voivat ymmärtää kysymykset eri tavalla. Esimerkiksi uskonnon käsite voidaan ymmärtää eri tavalla eri kulttuureissa ja uskomusperinteissä.
- Tilastojen pohjalta syntyvään kuvaan ihmisten uskonnollisuudesta vaikuttaa se, millaisia termejä ja luokitteluita käytetään asioita kysyttäessä ja tietoa kerättäessä.
- Kyselyn toteutustapa voi vaikuttaa saatuihin vastauksiin, esimerkiksi se, vastaako henkilö kyselyyn itsenäisesti vai onko läsnä muitakin henkilöitä.
- Tutkittavan otoksen tulisi edustaa koko perusjoukkoa. Esimerkiksi kyselyyn vastanneet voivat olla uskonnollisesti aktiivisempia kuin vastaamatta jättäneet.
- Maailmanlaajuisten tilastojen laatiminen on vaikeaa. Esimerkiksi aineistoissa 9.A ja 9.B on useita maita, joista tilastotietoa ei ole saatavilla.